

NORDANSTIGS
KOMMUN

Folkhälsoplan 2012-2014

BRÅ- och Folkhälsorådet

I Nordanstigs kommun anser vi att brottsförebyggande arbete och en väl utvecklad folkhälsa är viktiga framgångsfaktorer för att göra kommunen trygg och attraktiv att leva och bo i.

Innehållsförteckning

Lokalt folkhälsoarbete 2012-2014	3
Utgångspunkter, nationella folkhälsomålen	4
Modell, övergripande mål och inriktningsmål.....	5
Prioriterade målgrupper och delmål för Nordanstigs kommun.....	6
Målområde 3. Barn och ungar uppväxtvillkor, lokala mål.....	7
Målområde 9. Fysisk aktivitet, lokala mål.....	8
Målområde 10. Matvanor och livsmedel, lokala mål.....	9
Målområde 11. Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel, lokala mål.....	10
Brottsförebyggande arbete, lokala mål	11
Underlag, vision 2020	12
Långsiktig folkhälsoplan- handlingsplan, utvärdering, allas ansvar	13

Lokalt folkhälsoarbete 2012-2014

Det lokala folkhälsoarbetet i Nordanstigs kommun har en politisk styrning och innefattar en samverkan mellan kommunen och Region Gävleborg.

Syftet är att ge förutsättningar som stimulerar till en god folkhälsa och trygghet för hela befolkningen i Nordanstig.

Kommunen har sedan 2009 ett sammanslaget BRÅ- och folkhälsoråd som sammanträder 4-5 ggr/år som är ett sammansatt forum för brottsförebyggande/folkhälsofrågor. Arbetet ska vara långsiktigt samt bedrivs så att folkhälsoinriktat synsätt blir till en del av parternas ordinarie verksamhet. I BRÅ- och folkhälsorådet ingår förtroendevalda från kommunen, vårdcentralens chef, polisen, drogsamordnare, ungdomssamordnare och folkhälsosamordnare.

Utgångspunkter

Idag vet vi att det är många faktorer som påverkar folkhälsan, har stor inverkan på livsmiljön, utbildning, levnadsvanor och socialt nätverk. För att minska skillnaden i hälsa och främja hälsan hos de grupper som är särskilt sårbara i olika avseenden har samverkan en avgörande betydelse. Om man ser folkhälsans stora betydelse för samhällsutvecklingen och de förebyggande insatserna för en bättre folkhälsa bör detta ingå som en viktig del i arbetet.

Målet för folkhälsoarbetet är att *skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen.* (FHI, 2004) Denna folkhälsopolitik utgår från hälsans bestämningsfaktorer som man finner i de elva nationella delmålen (målområden):

Figur 1:3. Vad bestämmer hälsan? (efter Whitehead, Dahlgren 1991, bearbetning B. Hammarström)

De 11 nationella målområdena är: (Lokala prioriterade målområden)

1. Delaktighet och inflytande i samhället
2. Ekonomiska och sociala förutsättningar
3. **Barn och ungas uppväxtvillkor**
4. Hälsa i arbetslivet
5. Miljöer och produkter
6. Hälsofrämjande hälso- och sjukvård
7. Skydd mot smittspridning
8. Sexuell och reproduktiv hälsa
9. **Fysisk aktivitet**
10. **Matvanor och livsmedel**
11. **Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel.**

Modell

Modellen rådet använder sig av i det förebyggande arbetet är Sesammodellen som består av följande steg:

1. Identifiera behov
2. Etablera samverkan
3. Formulera mål, utveckla strategier
4. Utforma genomförandet
5. Implementera
6. Skapa bestående strukturer
7. Följa upp/kontrollera utvärdera
8. Förnya, förstärka, nyorientera

Övergripande mål

Att under perioden 2012-2014 ur ett helhetsperspektiv främja folkhälsan och tryggheten för hela befolkningen i Nordanstigs kommun.

Inriktningsmål

Under perioden 2012-2014 skall det lokala folkhälsoarbetets inriktning vara:

- Att Barn och ungdomar 6-18 år har en god psykosocial situation samt goda kost och motionsvanor.
 - Att ungdomar 13-24 tar avstånd från alkohol och narkotika och tobak
 - Att främja samspelet mellan barn och föräldrar
 - Att öka den fysiska aktiviteten hos kommuninvånarna
 - Att arbeta för minskning av tillfällena då brott kan begås
-

Prioriterade målgrupper och delmål för Nordanstigs kommun

Med hänsyn till de folkhälsorelaterade utmaningar som kommunen står inför och de rapporter och mätningar som finns om hälsoläget på lokal och regional nivå, skall den långsiktiga folkhälsoplanen 2012-2014 för Nordanstigs kommun prioritera, barnen, ungdomarna och familjen.

De prioriterade målområdena under den kommande perioden är:

3. Barn och ungas uppväxtvillkor
 9. Fysisk aktivitet
 10. Matvanor och Livsmedel
 11. Tobak alkohol, narkotika, dopning och spel
-

Målområde 3. Barn och ungar uppväxtvillkor

Förhållanden under barn och ungdomsåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. I folkhälsopropositionen bedömer regeringen att barn och unga är en del av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbete.

Insatser för att främja barns långsiktiga hälsa kan ske på flera arenor. Metoder för föräldrastöd syftar till att förbättra samspelet och relationen mellan barn och föräldrar i hemmet. Andra viktiga arenor är förskola och skola. Där utvecklar och tränar barnen på olika kompetenser, t.ex. problemlösningsförmåga samt social och emotionell förmåga, som fungerar som skyddsfaktorer mot ohälsa. (källa FHI)

Lokala mål:

- Stödja det förebyggande arbetet i skolan, elevhälsa och familjeklass
 - Stödja föräldrautbildningar
 - Arbeta för att starta familjecentral
 - Samverka för att minska antalet då brott kan begås
-

Målområde 9. Fysisk aktivitet

Regelbunden fysisk aktivitet främjar hälsa och välbefinnande samt har en sjukdomsförebyggande effekt. (källa FHI)

Målet för de samlade insatserna inom detta område är:

- Ökad fysisk rörelse
- Mer fysisk rörelse i skolan och i anslutning till arbetet
- Mer fysisk rörelse under fritiden

Lokala mål:

- Ökad fysisk aktivitet bland kommuninvånarna
 - Uppmuntra till föreningars och ideella organisationers medverkan
-

Målområde 10. Matvanor och livsmedel

Maten har en avgörande betydelse för hälsan. Goda matvanor är bra för hälsan och välbefinnandet och är en förutsättning för en positiv hälsoutveckling. Goda matvanor, i kombination med framförallt fysisk aktivitet, kan förebygga en rad hälsoproblem exempelvis hjärt-kärlsjukdomar, typ 2-diabetes, stroke, sjukdomar i rörelseorganen, vissa cancerformer och även psykisk ohälsa. Många av vår tids folkhälsoproblem har samband med maten.

Människor i Sverige har generellt bra matvanor men det finns skillnader i matvanor avseende ålder, kön, social och ekonomisk situation och var du bor. Ohälsosamma matvanor är vanligare bland grupper med låg utbildning och låg inkomst och fetma följer ett tydligt socialt mönster där människor i socialt utsatta positioner drabbas hårdast. Detta leder till ojämlikhet i hälsa.

Lokala mål:

- Öka kunskapen om goda matvanor och dess inverkan på hälsan
 - Samverka för att ökad kunskap om ekologisk och lokalproducerade råvaror för hela befolkningen
-

Målområde 11 Tobak, alkohol, narkotika, dopning och spel

Bruket av beroendeframkallande medel liksom spelberoende påverkar hälsan. Riksdag och regering har beslutat om mål och insatser inom alkohol-, narkotika-, tobak-, dopnings- och spelpolitiken. De övergripande målen för samhällets insatser inom dessa områden är:

- Minskat bruk av alkohol och tobak
- Ett samhälle fritt från narkotika och dopning
- Minskade skadeverkningar av överdrivet spelande
(Källa FHI)

Lokala mål:

- Öka kunskapen bland kommunens personal och politiker om vilka arenor och faktorer som är viktiga och modeller som har påvisad effekt i det förebyggande arbetet.
 - Arbeta förebyggande för att minska nyrekrytering av tobak/alkoholanvändning bland ungdomar
 - Skapa förutsättningar för stödjande miljöer som underlättar och uppmuntrar individer till ett tobaksfritt liv.
 - Verka för att Nordanstig ska vara en tobaks- och narkotikafri kommun.
-

Brottsförebyggande arbete

Det övergripande målet för det brottsförebyggande arbetet är att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället. Arbetet bedrivs på många nivåer i samhället och engagerar en lång rad olika aktörer. Några av dessa aktörer finns representerade i BRÅ och Folkhälsorådet.

Arbeta preventivt socialt och situationellt som innebär:

Social prevention: Åtgärder som på lång sikt påverkar de förhållanden som har betydelse för individens brottsbenägenhet.

Situationell prevention: Åtgärder som minskar antalet situationer som kan resultera i brottslighet.

ANDT- strategin

Är en samlad strategi för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken.

Övergripande mål för ANDT är:

Ett samhälle fritt från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och med ett minskat tobaksbruk.

Målet innebär - en nolltolerans mot narkotika och dopning, - att minska tobaksbruk och förhindra att minderåriga börjar använda tobak, - att förhindra all skadlig alkoholkonsumtion bl.a. genom att minska konsumtionen och skadliga dryckesvanor.

Lokala mål

Ingår delvis i folkhälsomål 3 och 11

- Öka tryggheten bland kommunens invånare
 - Ökad samverkan med byavakter och övriga aktörer
 - Använda ANDT- strategin i det brottsförebyggande arbetet
-

Underlag

Denna plan baserar sig på det övergripande nationella folkhälsomålen, de elva målområdena, med fyra prioriterade i Nordanstigs kommun, samverkansavtalet med Samhällsmedicin, kommunens Vision 2020, samverkansavtalet polis - kommun, HLV- rapport, öppna jämförelser CAN-rapport och LUPP enkät.

Kommunens vision

- Arbeta aktivt för att skapa attraktiva boendemiljöer
 - Värna miljömedvetet tänkande
 - Identifiera framtida förändringar i omvärlden som Nordanstig ska vara bra på att möta
 - Ta till vara på engagemang och idéer som finns hos våra medborgare
 - Förenkla samverkan som främjar kreativitet och entreprenörskap
 - Möjliggöra skapande forum och mötesplatser för ett rikt kultur- och föreningsliv
 - Sträva efter goda kommunikationer och modern teknik som minskar avstånd - möt världen vid köksbordet
-

Långsiktig folkhälsoplan- handlingsplan

Till denna folkhälsoplan ska en årlig handlingsplan vara kopplad. Där det ska beskrivas vilka insatser som ska utföras under året med mätbara mål för utvärdering.

Utvärdering

Varje år ska en uppföljning göras av handlingsplanen som leder till en verksamhetsberättelse. Denna ska beredas i rådet för att sedan rapporteras i KS och skickas till Samhällsmedicin, Landstinget Gävleborg.

Allas ansvar

För att uppnå folkhälsoplanens mål krävs insatser från de flesta sektorer i samhället som offentliga, privata, ideella organisationer samt från invånarna själva.
